

Bruselj, 27. aprila 2006

Prevajanje na Komisiji: kakšno je stanje dve leti po širitvi?

Evropska unija s 25 državami članicami že dve leti deluje v 20 uradnih jezikih. Pripravlja se tudi na sprejem novih držav članic in novih jezikov v letu 2007. Edina na svetu ima večjezični sistem delovanja v tako velikem obsegu. Večjezičnost je za evropsko povezovanje bistvena, saj podpira pravice državljanov in legitimnost Unije. Unija sprejema zakone, ki so za njene državljane in podjetja neposredno zavezujoči. Za pravilno izvajanje politik EU in za njihovo učinkovito delovanje jih je treba razumeti. K temu prispevajo jezikovne različice. Vsakdo v Uniji ima pravico in dobiva spodbudo, da sodeluje pri graditvi Unije ter mora imeti možnost, da to počne v svojem jeziku. Maja 2004 je istočasna vključitev devetih novih uradnih jezikov – češkega, estonskega, madžarskega, latvijskega, litovskega, malteškega, poljskega, slovaškega in slovenskega – v sistem privedla do situacije, v kakršni do takrat Komisija še ni bila; zato so njene jezikovne službe morale sprejeti nekaj inovativnih načinov reševanja izzivov, ki so se pojavili ob širitvi. Zdaj, ko smo v drugi polovici prehodnega obdobja zadnje širitve in v pričakovanju skorajšnjega pristopa novih držav, je prišel čas za pregled stanja.

1. Kdo je pristojen za kaj na področju prevajanja na institucijah EU?

Vsaka institucija (Komisija, Svet, Evropski parlament, Evropski ekonomsko-socialni odbor in Odbor regij, Sodišče, Računsko sodišče) ima svojo prevajalsko službo, pristojno za prevajanje dokumentov, ki jih izda zadevna institucija.

Glavno prevajalsko delo izvaja Komisija zaradi svoje „pravice do pobude“ pri pripravi zakonodaje Skupnosti in zaradi svoje vloge spremljanja njenega izvajanja.

Generalni direktorat za prevajanje Komisije (DGT) je služba, v kateri je zaposlenih približno 2 200 ljudi, ki za Komisijo prevajajo in ji zagotavljajo jezikovno pomoč pri vseh vrstah **pisne komunikacije, vključno z spletnimi stranmi**. DGT tako podpira in krepi večjezičnost v Evropski uniji ter prispeva k temu, da postajajo politike Unije njenim državljanom bližje, s čimer spodbuja preglednost, legitimnost in učinkovitost Unije.

Kadar se neka država pridruži EU, se mora v jezik te države prevesti obstoječa zakonodaja EU, pravni red Skupnosti ali *acquis communautaire* – približno 90 000 strani pogodb in sekundarne zakonodaje, sprejete do dneva pristopa te države. Za to delo je pristojna nacionalna vlada, institucije Skupnosti pa za finalizacijo in objavo prevedenih besedil v posebni izdaji Uradnega lista Evropske unije.

Komisija države pristopnice običajno podpira tako, da sprejemačasne pripravnike, svetuje glede potreb usposabljanja prevajalcev in vzpostavlja terminološke vire.

2. Kako je organiziran Generalni direktorat za prevajanje (DGT)?

DGT se nahaja v Bruslju, kjer je trenutno zaposlena polovica njegovega osebja, in v Luxembourg, kjer je zaposlena druga polovica. Veliko prevajalcev dela v območnih pisarnah DGT, ki so na večini predstavništva Komisije v državah članicah.

Organizacijsko je DGT razdeljen po jezikih: vsak uradni jezik ima jezikovni oddelek. Ti oddelki se nadalje delijo na enote, specializirane za posamezna področja. V eni enoti je povprečno zaposlenih 20 prevajalcev.

Po jezikovnih oddelkih se prevajalci specializirajo za prevajanje dokumentov, ki zadevajo posamezna področja politik Evropske komisije: kmetijstvo, konkurenco, finančne in denarne zadeve, izobraževanje in kulturo, zaposlovanje, energijo, okolje, zunanje odnose, regionalno politiko in druga.

Poleg oddelkov posameznih jezikov v DGT sedaj deluje tudi večjezična enota, specializirana za prevajanje spletnih strani. To pomeni, da bodo lahko državljani prek interneta kmalu dostopali do osnovnih informacij o dejavnostih EU v vseh uradnih jezikih EU.

3. Kakšno je stanje dve leti po zadnji širitvi?

Zaposlovanje:

Prevajalci DGT v devet novih jezikov so zaposleni v Luxembourg in v območnih pisarnah v glavnih mestih novih držav članic.

Do konca aprila 2006 je DGT zaposlil **473 prevajalcev za polni delovni čas**. To predstavlja **94 %** celotnega števila prevajalcev, potrebnih za posamezen jezik. Vendar ima več kot dve tretjini teh prevajalcev samo pogodbo za določen čas, medtem pa postopek zaposlovanja še ni zaključen.

Naslednja razpredelnica prikazuje sedanje stanje po posameznih jezikih.

Zaposleni prevajalci (Luxembourg in območne pisarne) 1. aprila 2006

Oddelek	CS	ET	HU	LT	LV	MT	PL	SK	SL	Skupaj
Število	46	60	53	64	53	30	58	55	54	473

Poleg tega je imel DGT možnost za določen čas zaposliti dodatne prevajalce iz novih držav članic, ki bi bili zaposleni kot **odposlani nacionalni strokovnjaki**. Na podlagi razpisa iz leta 2004 je sedaj na teh delovnih mestih zaposlenih 8 ljudi. Z novim razpisom iz leta 2005 je bilo dodanih še 7 potrjenih prijav.

Število **pomožnega osebja** (27) je še vedno prenizko glede na načrtovano skupno število 126 do konca leta 2006. Zato se za sredino leta 2006 načrtuje nov medinstitucionalni natečaj za pomožno osebje. Prav tako še vedno poteka zaposlovanje vodstvenega osebja.

DGT oddaja delo tudi **svobodnim prevajalcem in prevajalskim agencijam**, izbranim na podlagi razpisa iz leta 2003. Za devet jezikov, ki so se pridružili leta 2004, je na seznamu približno 200 pogodbenikov.

Vzpostavljanje prevajalskih virov za devet novih jezikov naj bi se zaključilo do konca leta 2006.

Produktivnost:

Na DGT je bilo leta 2005 v vseh 20 uradnih jezikih skupaj prevedenih **1 324 231 strani**.

Število prevedenih strani v devetih jezikih v prvem celem letu delovanja – letu 2005 – je bilo **455 232 strani**¹. V vsakega od teh jezikov je bilo prevedenih okrog 52 700 strani z izjemo malteščine, v katero je bilo prevedenih približno 33 500 strani². Zakonska zahteva, da mora biti vsa zakonodaja EU objavljena v vseh uradnih jezikih v Uradnem listu, se izpolnjuje od dneva pristopa z dogovorjeno izjemo malteščine.

Upravljanje potreb:

Maja 2004 je Komisija za obvladovanje potreb po vključitvi devetih novih jezikov sprejela praktične ukrepe, vključno z uvedbo strategije za upravljanje potreb.

Prvi ukrep je bilo navodilo oddelkom Komisije, naj sestavljajo krajše dokumente standardne dolžine do 15 strani za sporočila in obrazložitvena besedila (povprečna dolžina pred pristopom je bila 37 strani). Ta ukrep je bil uveden tudi za izboljšanje komunikacije z državljani, saj se tako besedila poenostavijo.

Drugi ukrep je bila uvedba prednostne lestvice za to, katere dokumente je treba prevesti najprej. Glavna prednostna naloga so prevodi dokumentov, za katere je Komisija pravno ali politično zavezana. To so javna sporočila evropskim državljanom in družbam, avtonomni akti Komisije, vsi predlogi zakonodaje ter vsi sklepi o združitvah, državni pomoči in konkurenci.

Julija 2005, po 15 mesecih delovanja, je potekal pregled strategije za upravljanje potreb; ocenilo se je njeno delovanje in pridobila nova spoznanja zlasti glede uvedbe nadaljnjih uradnih jezikov. Pregled je pokazal, da je strategija Komisiji omogočila izpolnitev njenih pravnih obveznosti glede prevajanja, določenih v Pogodbi. Komisija je sklenila, da bo to **strategijo z nekaj prilagoditvami uporabljala še** vsaj do konca leta 2006.

Zagotavljanje kakovosti:

DGT uporablja sistem zagotavljanja kakovosti, ki temelji na razvrščanju dokumentov po kategorijah. Vsi notranji ali zunanji prevodi, ki so namenjeni objavi, so vedno pregledani. Prevodi, ki so potrebni za informiranje ali razumevanje, se pregledajo samo, če je to potrebno.

Terminološka usklajenost se zagotavlja z uporabo prevajalskih spominov in podatkovnih zbirk terminov, ki zadevajo Skupnost. Za jezike EU-10 in pričakovane nove jezike so se ti viri začeli vzpostavljati v času prevajanja pravnega reda Skupnosti. Pred in po širitvi se razvojno delo nadaljuje s podporo DGT.

¹ Za standardno stran Komisije se šteje 1 500 znakov brez presledkov.

² 1. maja 2004 je Svet **na zahtevo malteških oblasti sprejel odstopanje** za obdobje treh let s pričetkom 1. maja 2004, s katerim Evropske unije ne zavezuje obveznost objave vseh aktov v malteščini v Uradnem listu Evropske unije.

Usposabljanje:

Politika usposabljanja DGT v zvezi s širitvijo je dvojna. DGT svojemu osebju nudi usposabljanje, s čimer veča možnosti prevajanja iz novih jezikov v stare jezike EU. Učenje jezikov EU-10 se je na primer začelo že leta 1998. Aprila 2006 se je te jezike učilo **88** prevajalcev iz različnih jezikovnih oddelkov; **111** prevajalcev je že popolnoma usposobljenih in so v teh jezikih operativni. Poleg tega je **79** prevajalcev začelo z učenjem bolgarščine, romunščine, hrvaščine in turščine za pripravo na naslednje širitve. Do danes je za delo s temi jeziki usposobljenih **27** prevajalcev.

Za prevajalce, zaposlene iz novih držav članic, DGT organizira učenje najpogosteje uporabljenih jezikov (običajno angleščine in francoščine) ter usposabljanje o informacijski tehnologiji, prevajalskih orodjih DGT in zadevah, ki jih obravnava Komisija.

4. Kako se Evropska komisija pripravlja na prihod novih jezikov?

Bolgarščina in romunščina:

DGT je ustanovila **delovno skupino za „širitev 2007“**, ki bo zagotovila dobro pripravljenost na prihod bolgarščine in romunščine.

Februarja 2005 je DGT na zasedanjih v Bukarešti in Sofiji z nacionalnimi organi, službami za usklajevanje prevodov, pristojnimi za prevod pravnega reda v bolgarščino in romunščino do dneva pristopa, univerzami, ki usposablajo strokovne prevajalce, in strokovnimi jezikoslovnimi združenji **razpravljaj o jezikovnih pripravah**.

Na predstavnih Komisije v Bukarešti in Sofiji sta se leta 2005 odprli območni prevajalski pisarni.

Januarja 2006 je prišlo prvih **20 romunskih in 16 bolgarskih prevajalcev**, ki jih je DGT zaposlil kot pogodbene delavce za pripravo prevajalske infrastrukture in orodij. **Cilj je zaposliti 60 prevajalcev za posamezen jezik** in omogočiti enako raven storitev za ta jezika od dneva pristopa, kot bo do takrat omogočena za devet jezikov, ki so se priključili leta 2004.

Novembra 2005 je bilo objavljen **medinstitucionalni natečaj za zaposlitev** uradnikov. Pisni preizkusi so načrtovani za konec julija, seznam uspešnih kandidatov pa bo verjetno na voljo januarja 2007.

Na podlagi postopka izbire **pomožnega osebja** je bil sestavljen seznam uspešnih kandidatov 8 bolgarskih in 8 romunskih asistentov. Predvidoma se bodo ljudje s tega seznama zaposlili do konca leta 2006.

Irščina:

Irščini je bil z uredbo Sveta, sprejeta junija 2005, dodeljen status uradnega jezika EU. Prevajanje v in iz irščine se bo v praksi začelo 1. januarja 2007, ko bo začela veljati ta uredba. Vendar pa na podlagi **odstopanja**, podobnega odstopanju, ki so ga zahtevale malteške oblasti, v prehodnem obdobju petih let v irščino ne bodo prevedeni vsi akti. **Prevajale se bodo samo uredbe, ki jih bosta skupaj sprejela Evropski parlament in Svet, ter dopisi od in za državljane.**

DGT je ustanovila **prevajalsko enoto za irski jezik**. Do poletja 2006 se bo začel izvajati medinstitucionalni **natečaj za zaposlitev**.

Španski regionalni jeziki:

Decembra 2005 je Komisija s Španijo sklenila upravni dogovor o uporabi baskovščine, katalonščine in galicijščine na Komisiji. Dogovor temelji na sklepih, ki jih je sprejel Svet junija 2005 in ki v institucijah EU dovoljujejo rabo tistih regionalnih jezikov, ki imajo na delu ozemlja države članice status uradnega jezika. Španska vlada je imenovala organ za prevajanje iz teh treh jezikov v španščino in obratno.

5. Koliko pravnega reda je še treba prevesti in kakšno je sedanje stanje?

Za prevajanje predpristopnega pravnega reda v bolgarščino in romunščino so pristojne prevajalske službe v zadevnih državah. Finalizirana besedila, ki jih pregledajo pravne službe Komisije, Sveta in Evropskega parlamenta, se pošljejo Uradu za uradne publikacije, kjer so objavljena v posebni izdaji Uradnega lista takoj, ko so na voljo.

Do danes je bilo v bolgarščini in romunščini finaliziranih manj kot **50 % dokumentov**, ki sestavljajo pravni red.

Do objave v UL so finalizirana besedila na voljo v elektronski obliki v pravni zbirki podatkov Eur-Lex, kot jih potrdijo pravniki lektorji na Svetu in Komisiji.

Primarna zakonodaja je v **irščini** na voljo že od pristopa te države leta 1973. Pristojnost za prevajanje ostalega pravnega reda v irščino je na strani irske vlade.

6. Koliko prevajanje stane proračun EU?

Leta **2003**, pred širitvijo in s številom prebivalcev 379 milijonov, so stroški prevajanja za vse institucije EU znašali **541 milijonov EUR** na leto. Prevajanje na DGT je stalo 230 milijonov. Vsak državljan Unije je torej plačeval 1,45 EUR (za vse institucije) ali 0,60 EUR (samo za Komisijo) na leto.

Konec leta 2006, ki zaznamuje zaključek prehodnega obdobja širitve iz leta 2004, s številom prebivalcev 453 milijonov, so napovedani stroški prevajanja za vse institucije EU v popolnem delovanju, približno **800 milijonov** na leto, od katerih gre **300 milijonov** za DGT. To za vsakega državljana predstavlja okvirni strošek 1,76 EUR oziroma 0,66 EUR na leto.

Stroški prevajanja zajemajo plače, socialno varnost, splošne stroške, zunanje prevajanje in poslovanje, ne pa tudi stroškov držav članic za, med drugim, izobraževanje in usposabljanje prevajalcev ali prevajanje pravnega reda.

Ko bo irščina postala operativen uradni jezik ter se bosta Bolgarija in Romunija **1. januarja 2007** pridružili EU, se bodo stroški za prevajanje za vse institucije verjetno povečali za **okrog 30 milijonov EUR**. **Dodatne informacije:**

http://europa.eu.int/comm/dgs/translation/index_en.htm

http://www.europa.eu.int/comm/education/policies/lang/languages/index_en.html